

Voorzitter

ik vanaf deze plaats namens ons allen veel sterkte toewens, moet dit onverwacht snel zijn gekomen.

(De aanwezigen nemen enkele ogenblikken stilte in acht.)

De **voorzitter**: Ik stel de leden in de gelegenheid om de familie in het ledenrestaurant te condoleren.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

De **voorzitter**: Ik geef het woord aan de heer Van de Camp tot het uitbrengen van verslag namens de commissie voor het Onderzoek van de Geloofsbrieven.

De heer **Van de Camp**, voorzitter der commissie: De commissie voor het Onderzoek van de Geloofsbrieven heeft de stukken onderzocht die betrekking hebben op mevrouw Timmer te Hengelo. De commissie is eenparig tot de conclusie gekomen dat zij terecht benoemd is verklaard tot lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. De commissie stelt u daarom voor om haar toe te laten als lid van de Kamer. Daartoe dient zij wel eerst de verklaringen en de beloften af te leggen zoals die zijn voorgescreven bij de wet van 27 februari 1992, Staatsblad nr. 120.

De commissie verzoekt u tot slot, de Kamer voor te stellen, het volledige rapport in de Handelingen op te nemen.

De **voorzitter**: Ik dank namens de Kamer de commissie voor haar verslag en stel voor, dienovereenkomstig te besluiten.

Daartoe wordt besloten.

(Het rapport is opgenomen aan het eind van deze editie.)¹

De **voorzitter**: Mevrouw Timmer is in het gebouw der Kamer aanwezig.

Ik verzoek de griffier, haar binnen te leiden.

Nadat mevrouw Timmer door de griffier is binnengeleid, legt zij in handen van de voorzitter de bij de wet voorgescreven verklaringen en beloften af.

De **voorzitter**: Ik wens u van harte geluk met uw hernieuwde lidmaatschap van de Tweede Kamer. Ik verzoek u, de presentielijst te tekenen en in ons midden plaats te nemen.

Na de stemming krijgen de leden van de Kamer gelegenheid, mevrouw Timmer te feliciteren. Alleen de heer Tichelaar mag haar op dit moment feliciteren.

Aan de orde is **het mondelinge vragenuur**, overeenkomstig artikel 136 van het Reglement van Orde.

Vragen van het lid Haverkamp aan de minister van Financiën over **het kabinetsbesluit om geen vakantievluchten meer mogelijk te maken vanaf vliegveld Twente**.

□

De heer **Haverkamp** (CDA): Voorzitter. Dit weekend was

er in Twente grote onrust vanwege de berichtgeving rondom de luchthaven. Als wij niets doen, kunnen tienduizenden vakantiegangers vanaf 1 januari niet meer vanaf Twente op vakantie gaan. Ook dreigt de luchtverkeersleiding te verdwijnen en zal er worden gesneden in de capaciteit van de brandweer. Namens de CDA-fractie wil ik met de minister van Financiën kort naar de geschiedenis kijken en vervolgens aan hem vragen welke oplossing hij ziet. Immers, vanaf het moment dat werd besloten om de militaire vliegbasis Twente te sluiten, is er vanuit Den Haag positief met de regio meegedacht om de luchthaven na het vertrek van de militairen open te houden voor burgermedegebruik. Zo was er een discussie tussen het ministerie van Financiën en de regio over de waarde van de grond. Toenmalig minister van Financiën, de heer Zalm, en de staatssecretaris van Defensie, de heer Van der Knaap, hebben ervoor gezorgd dat er een gemeenschappelijk grondbedrijf kwam waarmee dit probleem leek te zijn opgelost. Recentelijk heeft de Tweede Kamer de Wet luchtvaart zo aangepast dat op procedureel gebied de verdere ontwikkeling van de luchthaven zou kunnen doorgaan. Sterker nog: wij hebben met de minister van Verkeer en Waterstaat gesproken over een visie op de luchtvaart waar de luchthaven Twente nadrukkelijk onderdeel van zou uitmaken. Tel daarbij het grote draagvlak in de regio bij zowel de provincie als de betrokken gemeenten en men zal zich kunnen voorstellen dat mijn fractie onaangenaam verrast was door het persbericht, zoals dat afgelopen vrijdag naar buiten kwam. Er is afgesproken dat het Rijk de kosten zal dragen om de luchthaven voor zeer klein vliegverkeer open te houden, maar wat ons betreft is het glas halfleeg. Tienduizenden vakantiegangers kunnen immers niet meer van de luchthaven vertrekken. Wij willen graag van de minister van Financiën weten wat hij de komende tijd gaat doen om te voorkomen dat de luchthaven daadwerkelijk dicht gaat en of wij straks volwaardig met de minister van Verkeer en Waterstaat over een luchthavenvisie kunnen discussiëren waarbij de luchthaven Twente nog onderdeel van de discussie kan zijn.

□

Minister **Bos**: Voorzitter. Ik dank de heer Haverkamp. Ik kan mij goed voorstellen dat een heleboel mensen in en om Twente zorg hebben en onzeker zijn over de toekomst van de luchthaven. Dat is voor ons in ieder geval reden om de gesprekken gaande te houden, de kanalen open te houden en al het mogelijke te doen om zo snel mogelijk tot definitieve besluitvorming te komen over wat er rond het vliegveld Twente zal moeten gebeuren.

Het vliegveld Twente is een project van het Gemeenschappelijk Ontwikkelingsbedrijf. Ik spreek hier dus mede namens de collega's van Defensie, Economische Zaken, Landbouw, Verkeer en Waterstaat en VROM, die er ook allemaal in participeren. Dat is belangrijk, omdat er op dit moment nog twee processen lopen die niet zijn afgerond en die voor de uiteindelijke besluitvorming wel bepalend zijn. Allereerst moet collega Eurlings nog naar de Kamer komen met zijn Luchthavennota. Die wordt verwacht rond maart volgend jaar. In die Luchthavennota zal uitsluitel worden gegeven over de vraag welke luchthavens in Nederland een nationaal dan wel een regionaal karakter krijgen en welke luchthavens al dan

Bos

niet een burgerluchthaven worden. Dan zal blijken welke plek vliegveld Twente in die luchthavenvisie kan hebben. Het tweede dat nog moet worden afgerond, hopelijk voor die tijd, is een businesscase. In dat kader wordt bekeken onder welke omstandigheden en met welk type investeringen een luchthaven binnen zo'n visie overeind kan worden gehouden en renderend kan worden geëxploiteerd. Ook wordt bekeken hoeveel klanten je daarvoor nodig hebt. Die twee exercities zijn nog niet afgerond, maar als er dan toch een beslissing moet worden genomen, moet dat geen beslissing zijn waarbij je allerlei investeringen doet die je misschien later weer moet terugdraaien. Je moet jezelf dan niet op onnodig hoge kosten jagen.

Wat dat betreft lagen vier scenario's voor. Het eerste was vijf dagen per week commercieel vliegverkeer en "general aviation". Het tweede scenario was twee dagen per week commercieel vliegverkeer en general aviation. Het derde was een gefaseerde marktontwikkeling, uitgaande van general aviation. Het vierde was een opschorting van alle luchthavenactiviteiten. Het vierde scenario leek ons sowieso niet in het belang van het vliegveld. Het eerste zou eigenlijk alleen maar aan de orde kunnen komen als er voldoende zicht op was dat dat zou passen binnen de plannen van collega Eurlings en exploitabel zou blijken te zijn. Blijft over de keuze van twee dagen per week commercieel vliegverkeer of de keuze van rustig aan, gefaseerd beginnen aan marktontwikkeling; ik meen dat deze mogelijkheden ook in de regionale discussie de belangrijkste rol spelen. Bij twee dagen per week commercieel vliegverkeer zijn de kosten twee keer zo hoog als bij de variant die wij nu hebben gekozen, terwijl er allerlei investeringen voor gedaan zouden moeten worden die teloor gaan als deze variant niet rendabel blijkt te zijn of niet in de visie van minister Eurlings blijkt te passen. De keuze die wij nu gemaakt hebben – rustig aan beginnen, gefaseerde marktontwikkeling – betekent dat je minder kosten hoeft te maken en dat je altijd nog kunt opschalen naar het scenario van twee dagen per week commercieel vliegverkeer. Dit was de belangrijkste reden voor onze keuze. Wij praten voortdurend met lokale overheden en als er potentiële exploitanten zijn die daarbij een rol willen spelen en die een interessant bod willen doen dat dit hele proces kan versnellen, dan sta ik daar absoluut open voor. Maar op dit moment leek ons dit op basis van de kennis die wij nu hebben, de meest verantwoorde beslissing.

De heer **Haverkamp** (CDA): Voorzitter, de minister van Financiën geeft terecht aan dat wij al in het voorjaar een visie op de Nederlandse luchthavens mogen verwachten. Wij vragen ons dan ook af of het niet mogelijk is om in ieder geval in de komende maanden de luchthaven Twente nog open te houden zoals de regio dat graag zou zien. De minister stelt dat het altijd lastig is om terug te schalen, maar wij weten ook dat het makkelijker is om met iets te stoppen dan om met iets te beginnen. De luchtverkeersleiding wordt afgebouwd en de capaciteit van de brandweer zal verminderd worden, dus wij verzoeken de minister nadrukkelijk, de tweede optie te onderzoeken en de Kamer over het resultaat daarvan te informeren.

Minister **Bos**: Zoals ik al zei, blijft elk gesprek mogelijk en sta ik open voor nieuwe inzichten. Wij moeten er op dit

moment rekening mee houden dat vanaf 1 januari de militairen van de luchtmachtbasis zullen vertrekken; juist vanwege het militaire karakter waren er een aantal andere activiteiten mogelijk. Zodra die infrastructuur wegvalt, moet je zelf investeringen doen terwijl je niet weet of die ook passen in een langetermijnsce­nario. Daarom vinden wij het op dit moment het verstandigst, de variant van beperkte ontwikkeling te kiezen. Zodra er nieuwe inzichten ontstaan, gerelateerd aan de luchthavenvisie van minister Eurlings, aan de businesscase of aan ideeën van bepaalde partijen, zullen wij naar bevind van zaken handelen.

De heer **Ten Broeke** (VVD): Voorzitter. De minister zegt dat de mogelijkheid die hij gekozen heeft, de beste optie is. Wij wagen dit te betwijfelen. Deze optie lijkt sterk op een sterfhuisconstructie en het is in ieder geval een mottenballenoptie die voor Twente geen perspectief biedt, terwijl zowel de gemeente als de provincie heeft aangegeven, in ieder geval te willen meewerken aan beperkte openstelling van het vliegveld. Dit is ook het advies van het Gemeenschappelijk Ontwikkelingsbedrijf, waarvan toch ook eigen medewerkers van de minister deel uitmaken. Ik doe dan ook een klemmend beroep op hem om de regio te laten zien dat de overheid betrouwbaar is. De luchthaven is opengehouden, er is een luchthavenbesluit mogelijk gemaakt en het GOB van het ministerie heeft zich erover gebogen. Nu de regio een verdeelsleutel heeft aangegeven, komt het erop aan om de beperkte openstelling te handhaven. Ik roep de minister op, opnieuw met de regio na te gaan of dit mogelijk is.

Minister **Bos**: Tot overleg met de regio op basis van nieuwe inzichten ben ik altijd bereid. Ik heb bij de aanloop naar deze beslissing zelf ook al contact gehad met wethouder Helder. Maar juist de VVD zou toch gevoelig moeten zijn voor het argument dat het exploitatietekort bij de variant waarvoor u pleit, twee keer zo groot is als bij de variant die ik nu bepleit. Het gaat om belastinggeld, daar dienen wij verantwoord mee om te gaan.

U roept ook het beeld van de betrouwbare overheid op. Wel, ik zou het ook geen toonbeeld van een betrouwbare overheid vinden als wij nu een scenario kiezen en de daarbij behorende investeringen deden, om na verloop van tijd tot de conclusie te moeten komen dat het eigenlijk toch niet past in de visie van minister Eurlings of dat het toch niet rendabel blijkt te zijn. Dan moet je alles terugdraaien en heb je nog meer uitgegeven, op kosten van de belastingbetaler. Dat lijkt mij niet verstandig.

De heer **Tang** (PvdA): Dit lijkt toch een wat vreemde gang van zaken. Er is nog geen visie van de regering op de luchtvaart in Nederland en op het gebruik van regionale luchthavens. Toch neemt zij nu al een besluit waarmee er aan de bestaande situatie getornd wordt. Is het nu niet mogelijk om in overleg met de regio een beslissing te nemen waarmee recht gedaan wordt aan de huidige situatie en niet vooruitgelopen wordt op de kabinetsvisie?

Minister **Bos**: Ik heb daar de afgelopen tijd zelf ook uitgebreid naar gezocht. Het was mij een lief ding waard geweest als dat had gekund. Wij moeten ons realiseren

Bos

dat de vakantiecharters op dit moment tegen betrekkelijk lage kosten kunnen landen op en vertrekken van vliegveld Twente omdat dit vliegveld is opengehouden als een militaire basis. De militairen verdwijnen en daarmee ook de infrastructuur die dat mogelijk maakte. Om alle genoemde redenen heb ik niet willen kiezen voor sluiting van het vliegveld en maar afwachten wat er gebeurt. Het leek mij verstandig om een zodanige vorm van bedrijvigheid in stand te houden op het vliegveld dat wij later kunnen opschakelen naar hogere niveaus van bedrijvigheid. Als wij nu zouden inzetten op een hoog niveau en later misschien naar een lager niveau moeten terugschakelen, lijkt mij dat niet alleen moeilijk maar ook veel kosten mee te brengen voor de belastingbetaler. Ik geloof niet dat ik daarvoor ben aangesteld.

De heer **Roemer** (SP): Met die laatste opmerking van de minister ben ik het eens.

De minister heeft nu geen partijen kunnen vinden om het exploitabel te krijgen. Verwacht hij dat binnen drie jaar wel partijen opstaan om het exploitabel te krijgen? Waarom zet hij niet meteen in op goede economische alternatieven waarbij de regio echt gebaat is? Volgens mij wordt het drie jaar uitgesteld en wordt daarna pas echt iets gedaan. Dat lijkt mij niet gewenst.

Minister **Bos**: Ik ben blij dat de heer Roemer die vraag stelt, want dan kan ik de daaraan ten grondslag liggende veronderstelling bestrijden. Het hoeft wat ons betreft geen drie jaar te duren. Als sneller duidelijk is wat wij willen en wat wij kunnen – luchthavenvisie, businesscase en geïnteresseerde partijen om daarin een rol te spelen – doen wij het sneller. Onze inschatting is dat de interim-fase maximaal drie jaar duurt. Nogmaals, als het sneller kan, graag. Dat lijkt mij goed voor iedereen.

Wij hebben tot nu toe geen potentiële exploitanten gevonden die het sluitend konden doen. Als zich alsnog partijen aanbieden, staan wij open voor hun verhaal. De heer Roemer heeft wel gelijk als hij stelt dat in de regio ook andere opties circuleren waarbij niet alleen gekeken wordt naar het gebruik als luchthaven. Er zijn allerlei andere ideeën. Het is wachten op de twee zaken die ik zojuist noemde. Op welke manier maak je het renderend en past het wel of niet in de luchthavenvisie van minister Eurlings en zo ja, hoe? Pas als wij de gegevens allemaal op tafel hebben, hebben wij een totaaloverzicht op basis waarvan wij een verantwoordelijke langetermijnbeslissing kunnen nemen.

De heer **Madlener** (PVV): Al jarenlang is bekend dat de militaire luchtvaart verdwijnt op het vliegveld Twente, maar de minister heeft nu nog geen toekomstvisie. Het ergste is dat dit de belastingbetaler geld gaat kosten.

De minister zegt dat zich geen partijen melden die hier iets willen gaan ondernemen. Natuurlijk niet! Er is nog geen visie, dus die partijen kunnen nog geen initiatieven ontplooiën en bij de minister neerleggen. Zijn oproep aan die partijen is echt onzin. Waarom heeft de minister niet tijdig een visie ontwikkeld zodat het de belastingbetaler geen geld kost, het personeel niet in onzekerheid blijft verkeren en de vakantievluchten gewoon kunnen blijven doorgaan?

Minister **Bos**: Collega Eurlings heeft in een aantal overleggen met de Kamer al gewezen op alles waarmee hij rekening dient te houden bij de ontwikkeling van een

visie over de nationale luchtvaart. Dat heeft ook te maken met de visie op Schiphol en met vraagstukken op het gebied van de ruimtelijke ordening. Dat is niet iets wat je op een achternamiddag doet. Volgens mij heeft hij daarover met de Kamer een tijdpad afgesproken. De Kamer heeft dat gesteund.

Het sluiten van het vliegveld zou de belastingbetaler ook op kosten jagen, omdat dan nog steeds beheerstraken moeten worden uitgevoerd voor de grond en de opstallen. De extra kosten die veroorzaakt worden door het vliegveld op deze beperkte manier open te houden, zijn tamelijk gering. Als wij naar volle bedrijvigheid zouden gaan – daarvoor is veel aanhang in de regio – zouden de kosten in één keer verdubbelen. Dat leek ons in het licht van de vigerende onzekerheden niet verantwoord.

De heer **Duyvendak** (GroenLinks): De fractie van GroenLinks juicht het besluit van de minister toe. Het mag bekend zijn dat GroenLinks in Twente al heel lang ijvert voor de sluiting van het vliegveld. Structureel verliesgevend regionale vliegvelden zoals wij die in Nederland en Europa kennen, kunnen beter gesloten worden. Daarvoor kun je beter alternatieve groene werkgelegenheden in plaats stellen. Dus mijn fractie juicht dit besluit toe, maar zij wil de minister vragen waarom hij niet consequent is en waarom hij niet het laatste stapje zet. Zojuist zei hij in antwoord op de vraag van de heer Madlener dat voor het openhouden van het vliegveld de kosten beperkt zijn. Wat is echter de politieke en morele rechtvaardiging voor het feit dat voor een tiental of honderdtal hobbyvliegers overheidsgeld beschikbaar wordt gesteld? Dat is toch wat de minister doet. Hij subsidieert de activiteiten van die mensen in grote mate.

Minister **Bos**: De eerste reden om het vliegveld op deze manier open te houden is dat de kosten daarvan niet veel hoger zijn dan die van sluiting. De tweede reden betreft het belang van de regio, het vliegveld en het personeel. Met inachtneming van verantwoorde financiële kaders kunnen wij beter enigerlei vorm van activiteit en bedrijvigheid in stand houden. Dan is het gemakkelijker om naar een hoger niveau van bedrijvigheid te gaan als wij dat op een gegeven moment zouden willen. Dat is dus gemakkelijker vanuit de situatie die wij op het oog hebben, een met een laag niveau van bedrijvigheid. Als alles gesloten is, in de mottenballen ligt of ligt te verroesten is dat veel moeilijker en dat zou niet in het belang zijn van de keuzen die wij op de lange termijn moeten maken.

Mevrouw **Schreijer-Pierik** (CDA): Voorzitter. Ik ben bijzonder blij dat de minister heeft gezegd dat hij in gesprek wil gaan met vertegenwoordigers van Twente. Dat heb ik zojuist heel duidelijk gehoord. Hartelijk dank daarvoor! Verschillende partijen wachten op de minister, zoals de ondernemers, de regiovoorzitter Den Oudsten – de minister kent hem heel goed – en de provincie Overijssel. Over het vliegveld is heel veel vergaderd, maar uiteindelijk gaat het om Twente: een krachtige economische regio waar je niets kunt doen zonder een vliegveld.

De **voorzitter**: Had u nog een vraag?

Bos

Mevrouw **Schreijer Pierik** (CDA): Ik hoop dat de minister volgende week in gesprek gaat met vertegenwoordigers van Twente. Voor dat gesprek veegt men daar meteen alle agenda's leeg. Dus volgende week moet hij met die mensen in gesprek en daarna zo snel mogelijk een brief naar de Kamer sturen waarin staat wat dat gesprek heeft opgeleverd. Eén ding weet ik: aan de ondernemers en aan Twente zal het echt niet liggen.

De **voorzitter**: En ook niet aan u.

Minister **Bos**: Voorzitter. Volgens mij was dit geen vraag maar een opdracht. Die neem ik in ontvangst.

Mevrouw **Schreijer-Pierik** (CDA): Hartelijk dank daarvoor!

Vragen van het lid Van Velzen aan de minister van Buitenlandse Zaken over **de hernieuwde poging van Japan om "wetenschappelijk" op bultrugwalvissen te jagen.**

□

Mevrouw **Van Velzen** (SP): Voorzitter. Dit weekend heeft Japan aangekondigd om te gaan jagen op walvissen, niet alleen op dwergvinvissen en vinvissen, maar ook op een zeer bedreigde en daardoor terecht zeer beschermde walvissoort: de bultrugwalvis. Niet voor niets rust er een moratorium op het vangen van deze zeezoogdieren. Deze walvissoort werd met uitsterven bedreigd. De uitleg van Japan dat de schepen die afgelopen weekend naar de Stille Oceaan zijn gevaren, slechts op walvissen gaan jagen ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek, is je reinste onzin. Het vlees van de walvissen die eerder onder het mom van wetenschappelijk onderzoek werden gedood, werd teruggevonden in vriezers in Japanse supermarkten als walvissushi. Het enige wat Japanners lijken te onderzoeken, is de vraag of zij nog wel goed voor de commercie kunnen jagen. De uitkomsten van dit wetenschappelijk onderzoek is telkens positief: jagen kunnen de Japanners uitstekend, getuige de inhoud van de vriesvakken. Japan lapt jaar na jaar de internationale afspraken over de bescherming van bedreigde diersoorten en de afspraken over de walvisjacht aan zijn laars. De minister van LNV is in het buitenland en daarom vraag ik de minister van Buitenlandse Zaken om Japan snel namens de Nederlandse regering duidelijk te maken dat de jacht op bedreigde diersoorten niet acceptabel is. Ik vraag minister Verhagen om de nieuwe Japanse ambassadeur op het diplomatieke matje te roepen, niet om de Japanners voor rotte vis uit te maken, maar wel om tekst en uitleg te eisen en om de boodschap over te brengen dat Nederland de jacht op beschermde diersoorten niet acceptabel vindt. Ook vraag ik de minister om de leden van de International Whaling Commission voor een spoedvergadering bijeen te roepen, want Japan schendt structureel de afspraken die door deze internationale walvisvaartcommissie worden gemaakt. Telkens staan de andere lidstaten en Nederland op hun achterste hoeven, maar met dit circus kun je natuurlijk niet eeuwig doorgaan. Afspraken zonder sancties werken niet. Hierop krijg ik graag een reactie.

Minister, heeft u ook de indruk dat Japan probeert om landen om te kopen en om de stemverhoudingen binnen

het IWC te beïnvloeden ten gunste van de walvisjagende landen? Ik noem in dit verband landen als Benin en Mali. Zij zijn niet eens aan zee gelegen, maar stemmen consequent met Japan mee. Wat vindt u daarvan?

□

Minister **Verhagen**: Voorzitter. Ik dank mevrouw Van Velzen voor haar vragen. Laat ik klip en klaar zeggen: Nederland is tegen de walvisjacht. Nederland keert zich jaarlijks tegen de jacht van Japan op walvissen en bultrugwalvissen. Wij zijn ook tegen de zogenaamde wetenschappelijke jacht. Wij hebben dat meerdere malen duidelijk gemaakt. Wetenschappelijk onderzoek kan heel goed door middel van niet-dodelijke onderzoeksmethoden plaatsvinden.

Nederland heeft zich in het verleden steeds actief tegenstander van de wetenschappelijke walvisjacht betoond. Nederland heeft Japan erop aangesproken. Toen de jacht het vorig jaar plaatsvond, heeft de Nederlandse vertegenwoordiger in de Internationale Walvisvaart Commissie een scherp geformuleerde brief hierover aan zijn Japanse collega gestuurd. Voormalig minister Veerman van LNV heeft in 2006 de Japanse ambassadeur stevig op die praktijk aangesproken. Nederland heeft aangegeven sancties te overwegen in de context van de IWC als Japan zich niet aan haar regels houdt. De Nederlandse regering is het dus eens met mevrouw Van Velzen dat er een sanctieregime moet zijn om zeker te stellen dat men zich aan de IWC-regels houdt. Nederland zal ook nu de Japanse regering uiteraard erop aanspreken om onmiddellijk een einde te maken aan deze jacht. Ik zal mijn collega van LNV vragen dit ten stelligste aan de Japanse autoriteiten over te brengen.

Nederland zet zich verder in voor nieuwe, verbeterde en bindende afspraken in het kader van de Internationale Walvisvaart Commissie. Zonder dergelijke afspraken zal deze jacht blijven bestaan en toenemen; dat ben ik met mevrouw Van Velzen eens. Wij willen dat alle vangsten onder controle van de IWC komen.

Ik heb geen enkele aanwijzing voor de veronderstelling dat andere landen onder druk worden gezet. Het is niet zo dat landen hun stem niet kunnen geven aan een bepaalde opvatting, omdat zij niet aan zee liggen dan wel geen belangen hebben bij die opvatting. Nederland stemt bijvoorbeeld in Cites over tal van zaken, terwijl, om het maar eerlijk te zeggen, in ons land geen olifanten rondlopen. Wij hebben als zodanig geen directe belangen, commercieel of anderszins, bij de walvisvaart, maar wij stellen ons daar zeer nadrukkelijk tegenover op omdat wij het van wereldomvattend belang vinden. Wij hebben er onze opvattingen over. Het feit dat Benin niet aan zee ligt, ontnemt dat land niet het recht om een standpunt in te nemen. Over de inhoud van die standpunten zal Nederland er alles aan doen om bindende afspraken tot stand te brengen.

Over de mogelijke extra bijeenkomsten van de IWC kan ik zeggen dat het mede van belang is dat juist de huidige patstelling tussen voor- en tegenstanders doorbroken wordt; daarvoor spant Nederland zich in. Er is een tussentijdse vergadering gepland voor begin februari, waarin over de toekomst van de IWC gesproken zal worden. Wij pleiten al enige tijd voor een dergelijke bijeenkomst. Het is de bedoeling dat er dan een oplossing komt met een strikt nalevingsmechanisme; wij